

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Відомості про освітню програму, що акредитується

Реєстраційний номер акредитаційної справи	A-19-0275-293
Назва ЗВО (ВСП ЗВО)	Національний авіаційний університет
ID ОП у ЄДЕБО	26756
Назва ОП, рівень вищої освіти, галузь знань і спеціальність	Конфліктологія та практична медіація, другий (магістерський) рівень вищої освіти, 05 Соціальні та поведінкові науки, 053 Психологія
Посилання на відомості про самооцінювання ОП	https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/Procedura_akreditac%D1%96i/Mag_2019/27_12_19_new/053_Konfl%D1%96ktolog%D1%96ya_ta_praktichna_med%D1%96ac%D1%96ya1_mag_2019.pdf
Посилання на звіт експертної групи	https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/Procedura_akreditac%D1%96i/Zvit_rez_akredit/2019_2020/Zvit_%D0%90_19_0275_293_Konfloktologija.pdf

Пропозицію розглянуто та схвалено на засіданні галузевої експертної ради:

Назва ГЕР	05 Соціальні та поведінкові науки
Дата засідання	10.02.2020
№ протоколу	24
Доповідач	Кривенко Ірина Степанівна

1. Призначення висновку

Цей експертний висновок складений галузевою експертною радою (ГЕР) Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Розгляд акредитаційної справи ГЕР є однієї із стадій процедури акредитації, що проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851.

Експертний висновок ГЕР складається на основі звіту експертної групи, що проводила акредитаційну експертизу, та зауважень ЗВО до нього. Він розглядається на засіданні ГЕР та схвалюється колегіально. Експертний висновок ГЕР разом з іншими матеріалами у подальшому розглядається на засіданні Національного агентства.

2. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми:

<> відсутні

Обґрунтування:

довге поле

3. Підсумки роботи експертної групи та їх оцінка ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає оцінку підсумкам роботи експертної групи у контексті встановлених нею рівнів відповідності Критеріям. Якщо ГЕР вважає, що експертна група неправильно оцінила відповідність певному Критерію, вона має належним чином обґрунтувати це.

Критерій	Рівень відповідності (експертна група)	Стислий підсумок аналізу експертної групи	Рівень відповідності (ГЕР)	Обґрунтування зміни рівня відповідності (якщо він відрізняється від визначеного експертною групою)
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В	В цілому мета та цілі освітньої програми відповідають місії та стратегії ЗВО. Хоча в цілому цілі ОП співпадають з інтересами стейкхолдерів, студенти та роботодавці не залучалися до формулювання цілей та цільового наповнення ОП. Цілі ОП та програмні результати навчання загалом визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці. Програмні результати навчання ОП відповідають вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» за другим (магістерським) рівнем. Недостатньо врахований галузевий контекст.	В	
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	В	Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ECTS) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти. Зміст ОП відповідає предметній сфері навчання. Освітні компоненти сприяють формуванню соціальних навичок, що відповідає заявленим цілям програми. ОП містить освітні компоненти, які стосуються практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Відсутній навчальний план для заочної форми	Е	Структурна побудова ОП не є чіткою. Незрозуміла обов'язковість введення ОК 2, 3, 4, загальним обсягом 12 кредитів, які, хоч і стосуються в цілому предметної області спеціальності, не визначають за своїм змістом можливості набуття знань і навиків майбутнього експерта із врегулювання соціально-трудових відносин – кваліфікації, яку здобувають випускники ОП. Відсутність відображення результатів

		<p>навчання. У робочих програмах навчальних дисциплін не відображені результати навчання, то ж незрозуміло, як вони корелюють із програмними РН. Попри декларовану наявність широких можливостей здобувачів до вибору індивідуальної траєкторії навчання, студенти погано обізнані з процедурами вибору дисциплін, не мають змоги ознайомлюватися з їх анотаціями перед здійсненням вибору через їх відсутність у вільному доступі на веб-сайті. Запропоновані до вибору дисципліни в вибіркових блоках, попри різні назви, подекуди змістовно значно дублюють одна одну, що не дає можливості справді вільно обирати зміст матеріалу, що вивчається.</p>		<p>навчання у робочих програмах навчальних дисциплін ставить під сумнів відповідність зазначених у відповідній Матриці 5 (с.14) в описі Освітньо-професійної програми освітніх компонентів тим програмним результатам, досягненню яких вони повинні сприяти. Робочі програми навчальних дисциплін повинні чітко відображати можливість досягнення через виконання завдань на курсі тих чи інших програмних результатів навчання. Лише частково простежується відповідність між назвою ОП, заявленою кваліфікацією та дисциплінами нормативної частини – відсутні освітні компоненти, зміст яких охоплює питання практичної медіації та регулювання соціально-трудових відносин (передбачені лише вибіркові компоненти у обсязі 3 кредити (ВБ1 "Теорія і практика медіації", ВБ2 "Сучасні техніки медіації", ВБ3 "Етичні засади медіації"). Враховуючі відсутність можливості проаналізувати робочі програми дисциплін через некоректні посилання у відомостях про самооцінювання та їх відсутність на сайті ЗВО та рекомендацію експертної групи щодо необхідності приведення у відповідність змісту РП та ПРН, зауваження є критичним. Хоча формально вимога до мінімум 25% вибіркових компонентів на ОП дотримана, їхній зміст у більшості випадків не дає студентам здійснювати реальний вибір. Наприклад, обираючи серед трьох дисциплін – ВБ1 (Теорія і</p>
--	--	---	--	--

				<p>практика медіації), ВБ2 (Сучасні техніки медіації) та ВБ3 (Етичні засади медіації), змістовно здобувач вищої освіти вивчатиме дуже близькі за змістом речі. Те ж саме стосується вибіркового блоку ВБ13 (Комп'ютерні методи моделювання конфліктів), ВБ14 (Сучасні методи моделювання конфліктів) та ВБ15 (Практичне моделювання конфліктів), блоку ВБ16 (Особистість в екстремальних професіях), ВБ17 (Особистість в особливих умовах) та ВБ18 (Особистість в надзвичайних ситуаціях). У Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми видно, що кожен із трьох курсів блоку спрямований на формування одних і тих же компетентностей, що, поряд із зазначеною їх предметною близькістю, ілюструє деяку ілюзорність вибору для здобувачів. До того ж, останні відзначають недостатню поінформованість щодо вибірових дисциплін, а інформація про їх наповнення і відмінності для студентів недоступна. Рекомендовано урізноманітнити набір вибірових дисциплін на ОП, та переглянути логіко-структурну її схему, впровадити як обов'язкові перш за все дисципліни, які забезпечують формування не лише загальних, але й фахових компетентностей, зокрема тих, які необхідні саме спеціалісту із визначеною кваліфікацією. Документація ОП потребує</p>
--	--	--	--	---

				<p>налагодження – повинні бути наявні усі навчальні плани, робочі навчальні плани, робочі програми (або силабуси) навчальних дисциплін для кожного року навчання (зважаючи на зауваження експертної групи про неможливість надання їм до вивчення цієї документації у повному обсязі, а також незрозумілу наявність навчального плану для денної та відсутність – для заочної форми навчання (хоча ОП реалізується саме заочно, (https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/ects/informatsiya-po-programah/bakalavr-aki/navchalno-naukoviy-institut-neperervnoi-osviti/konfliktologiya-ta-praktichna-mediatsiya.html)).</p> <p>Зважаючи на вище вказані недоліки – порушення логічної структури ОП, недостатню реалізованість можливостей вибору студентами індивідуальної траєкторії навчання, недостатню впорядкованість нормативно-документальної бази реалізації ОП, вважаємо, що є підстави знизити оцінку за цим критерієм, зазначені зауваження вважати достатньо суттєвими, утім, такими, що можуть бути виправлені впродовж року.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p>	В	<p>Правила вступу на ОП є зрозумілими і висвітлені на офіційному сайті ЗВО. Водночас, програма фахового вступного випробування недостатньо повно враховує специфіку даної ОП. ЗВО має необхідні нормативні документи, що регламентують можливість академічної мобільності здобувачів ОП. Не розроблено механізм визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.</p>	В	

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Е	Підбір, реалізація методів навчання за ОП відповідає принципам академічної свободи. На ОП застосовуються як традиційні методи навчання і викладання, так й інтерактивні. Імплементация дослідницького компоненту в освітній процес відбувається через введення науково-дослідної та переддипломної практик та написання магістерської роботи. Відсутні навчально-методичні комплекси (силабуси). Відсутня інформація на сайті кафедри про навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів. Вони також відсутні у репозитарії ЗВО, на який посилаються у самозвіті. Здобувачі, які навчаються за даною ОП не проінформовані про можливості участі у наукових гуртках. Теми кваліфікаційних робіт затверджені після проходження переддипломної практики. У робочих програмах не відображено їхній перегляд та оновлення.	Е	Хоча твердження експертів про «відсутність навчально-методичних комплексів (силабусів)» як про недолік є необґрунтованим (адже підкритерій 4.2 не передбачає наявності си́лабусів як обов’язкової вимоги, а поняття навчально-методичних комплексів загалом скасовує), в цілому погоджуємося з експертною групою щодо зауважень до <i>робочих програм навчальних дисциплін</i> (щодо невідображення у них результатів навчання та щодо застарілості матеріалів, рекомендованих до вивчення), необхідності суттєвого перегляду змістового наповнення дисциплін та оновлення матеріалів, пропонованих студентам до вивчення, необхідності активніше залучати здобувачів до наукової діяльності.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В	Форми контрольних заходів та критерії оцінювання в основному є зрозумілими для здобувачів вищої освіти, зазвичай оприлюднюються заздалегідь під час аудиторних занять. Форми атестації магістрів відповідають вимогам стандарту вищої освіти та передбачають публічний захист кваліфікаційної роботи та атестаційний екзамен. У ЗВО чітко окреслені процедури запобігання та врегулювання конфліктів під час проведення контрольних заходів. Водночас, форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів недостатньо повно описані у робочих програмах дисциплін та, як наслідок, відсутні у вільному доступі для студентів впродовж року. Система перевірки на плагіат кваліфікаційних робіт знаходиться в процесі запуску та тестування, тому на момент	В	

		візиту експертної групи не використовувалася. Відсутні чітко прописані критерії оцінювання кваліфікаційної роботи. Рекомендовано ознайомити здобувачів вищої освіти із процедурою перевірки кваліфікаційних робіт на плагіат.		
Критерій 6. Людські ресурси	Е	ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, стимулює розвиток викладацької майстерності через різні форми заохочення за досягнення у фаховій сфері. Водночас, відзначають відсутність відповідної академічної та професійної кваліфікації значної частини викладацького персоналу ОП, що не забезпечує у повній мірі досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Рекомендовано також посилити активність викладацького складу у підвищенні професійної кваліфікації відповідно до цілей та компетентностей ОП.	В	Зауваження експертної групи щодо кадрового забезпечення ОП вважаємо занадто категоричними, адже формально та у значній мірі фактично викладачі, які забезпечують роботу ОП, мають відповідну кваліфікацію, на ОП реалізується механізм її підвищення, в одиночних випадках залучаються фахівці-практики та роботодавці. Із рекомендаціями щодо заохочення викладачів до підвищення кваліфікації в предметній області ОП – конфліктології та медіації, а також щодо необхідності активніше співпрацювати з роботодавцями і практиками не тільки з наукової, але, знову ж, із предметної сфери, погоджуємося, утім не вважаємо їх критичними, тому вбачаємо за доцільне підвищити оцінку за цим критерієм до рівня В.
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В	Бібліотека, інфраструктура та обладнання ЗВО, а також навчально-методичне забезпечення дають можливість досягти визначених ОП цілей та програмних результатів навчання. ЗВО забезпечує різноманітні форми підтримки здобувачів вищої освіти, має достатню матеріально-технічну базу для забезпечення навчального процесу ОП, необхідну інфраструктуру для проведення таких форм занять за ОП, як тренінги, психологічні консультації, підготовка відео-презентацій тощо.	В	

		<p>Наявна чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.</p> <p>Серед зауважень - відсутність психологічної служби університету; відсутність можливості дистанційної роботи із каталогами бібліотеки ЗВО, ознайомлення з бібліотечним фондом можливо лише через абонемент; відсутність відкритого електронного доступу до ресурсів інших бібліотек; відсутність засобів для безперешкодного доступу маломобільних категорій населення до всіх приміщень університету.</p>		
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p>	В	<p>Внутрішня система забезпечення якості освіти у ЗВО регулюється відповідними нормативними документами. Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОП відбувається згідно із визначеною загальноінституційною політикою. На ОП враховується думка студентів під час перегляду та змін в ОП.</p> <p>Стейкхолдери (студенти, роботодавці) мають змогу брати участь у періодичному перегляді освітньої програми та інших процедурах забезпечення її якості як партнери. Відсутність у стейкхолдерів (студенти, роботодавці) розуміння, що таке освітня програма, її важливість для підготовки здобувачів вищої освіти, а також про різницю між ОП та навчальним планом спеціальності.</p> <p>Рекомендовано зробити регулярні опитування стейкхолдерів щодо якості ОП, програмних результатів навчання, проводити опитування роботодавців після проходження студентами</p>	В	

		практик, та змінювати ОП відповідно до їх пропозицій.		
Критерій 9. Прозорість та публічність	В	В ЗВО визначено чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, які визначені відповідним положенням та представлені на офіційному сайті. Обсяг інформації, що оприлюднюється, не є достатній для того, аби забезпечити можливість потенційних вступників зробити поінформований вибір щодо вступу на програму, а роботодавців – щодо цілей та змісту підготовки здобувачів за цією програмою, зокрема, на сайті не в повному обсязі висвітлена ОП та відсутня інформація щодо навчальних дисциплін та дисциплін вільного вибору. Інформацію щодо змін в ОП виявлено не було. Не всі посилання на веб-сайті працюють коректно.	В	
Критерій 10. Навчання через дослідження	-	-	-	-

4. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків.

Попри ряд в цілому дієвих сторін на ОП, вона не позбавлена слабких сторін і потребує вдосконалення, зокрема, рекомендовано:

1. Активніше залучати здобувачів, роботодавців, а в перспективі доєднувати і випускників до перегляду змісту ОП, коригування її цілей та програмних результатів.
2. Привести до чіткої прозорої кореляції цілі ОП та відповідне наповнення її освітніми компонентами задля можливості їх досягнення.
3. При перегляді ОП врахувати галузевий аспект та специфіку Національного авіаційного університету.
4. Забезпечити відповідність стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 "Психологія" галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки" для другого (магістерського) рівня в частині визначення мети та змісту/опису предметної області ОП.
5. Доопрацювати перелік спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання у відповідності до назви, мети та змісту ОП.
6. Сформулювати та подати у вільний доступ окремий робочий навчальний план для ОП «Конфліктологія та практична медіація».
7. Привести робочі програми у відповідність до змісту ОП; відобразити в робочих програмах дисциплін результати навчання, які ілюструватимуть можливість досягнення програмних результатів навчання.
8. Переглянути логіко-структурну схему ОП, зміст обов'язкових та вибіркових дисциплін, з акцентом на формування першими важливих не лише загальних, але й фахових компетентностей та набуття знань і навичок, необхідних спеціалісту із кваліфікацією, передбаченою ОП.
9. Розробити та впровадити чіткі та зрозумілі процедури щодо ознайомлення та подальшого вибору здобувачами дисциплін вільного вибору; розширити перелік дисциплін вільного вибору, можливо за рахунок внесення дисциплін з інших ОП, розширення опцій вибору дисциплін загальної підготовки тощо; розробити нормативну базу ЗВО щодо формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти.
10. Враховувати специфіку ОП при розробці програми фахового вступного випробування.
11. Розробити механізм визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.
12. Розробити чіткі рекомендації до самостійної роботи студентів (враховуючи те, що понад 90% змісту навчання відводиться на самостійне опрацювання).
13. Розробити чіткі зрозумілі критерії оцінювання навчальних результатів студентів, описати та зробити їх доступними у робочих програмах дисциплін; чітко прописати та ознайомити здобувачів із критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи
14. Здійснювати системну перевірку кваліфікаційних робіт на відсутність/наявність академічного плагіату; ознайомити здобувачів вищої освіти із процедурою такої перевірки.
15. Оновити навчальний контент та списки рекомендованої літератури до навчальних дисциплін, опираючись на сучасніші теорії та дослідження.
16. Розробити вимоги та критерії оцінки завдань практики.
17. Забезпечити доступ до робочих програм та інших навчально-методичних матеріалів через дистанційні засоби (веб-сайт, репозитарій тощо).
18. Заохочувати студентів до наукової роботи, зокрема, через інформування про можливості участі у наукових гуртках та ін.
19. Посилити кадрове забезпечення ОП з урахуванням факту забезпечення значної частини освітніх компонентів (саме тих, що формують ключові ПРН) викладачами інших кафедр

ЗВО та сумісниками, а також у зв'язку з тим, що відомості про самооцінювання та матеріали сайту ЗВО не демонструють достатнього ступеню відповідності профілю гаранта ОП спеціальності "Психологія". Активніше залучати до викладання спеціалістів із професійною кваліфікацією, зокрема, професіоналів-практиків (не лише з наукової сфери, але й власне з прикладної ланки, де застосовуються компетентності, формування яких передбачено навчальним планом) та представників від роботодавців.

20. Забезпечити можливості дистанційної роботи із каталогами бібліотеки ЗВО, електронний доступ до ресурсів інших бібліотек.
21. Удосконалити роботу веб-сайту університету щодо прозорості і публічності доступу до навчальних матеріалів для здобувачів вищої освіти.

5. Підсумки

Виходячи із викладеного, галузева експертна рада рекомендує Національному агентству прийняти рішення про:

<> умовну (відкладену) акредитацію ОП

Доповідач

І. Кривенко